

בפני כב' השופט י. אלרון

חס"מ 18/99

חקירת סיבת מוות על פי חוק חקירת סיבות מוות, התשי"ח - 1958

בענין: חקירת מותה של המנוחה דנה רגב ז"ל

ה ח ל ט ה

ביום ה-17.10.2001 שעה 11.47 נתקבלה במזכירות בית המשפט "בקשה מטעם היועץ המשפטי לממשלה" (להלן: "הבקשה"), החתומה על ידי מר אבי ליכט, עוזר ראשי לפרקליטות המדינה (להלן: "ב"כ המבקש").

הבקשה הוגשה על פי החלטת כב' בית משפט העליון, בשבתו כבג"צ, בבג"צ 5190/01 שענינו עתירה כנגד החלטתי בשבתי כשופט חוקר בחס"מ 18/99 (בית משפט השלום חיפה) מיום 14.9.99 ולפיה קבעתי כדלקמן:

"אני סבור כי התמונה העובדתית העולה מן הראיות לכאורה יש בה כדי להורות לרשויות התביעה להגיש כתב אישום ולפיכך מתוקף סעיף 32 לחוק חקירת סיבות מוות, תשי"ח-1958, אני מורה לפרקליטת המחוז להגיש כתב אישום בגין גרימת מוות ברשלנות כנגד הרופאים ד"ר גדעון שושני וד"ר אדמונד קסיס.

כמו כן אני ממליץ לפרקליטת המחוז לשקול אם להשלים את החקירה כנגד הרופאים הנ"ל בחשד לעבירה של שיבוש הליכי משפט ולצורך כך אני מפנה לאמור בהחלטה זו בעמ' 198-200 לעיל".

בבקשה מפנה ב"כ המבקש להחלטת כב' שופטי בג"צ, מיום 16.10.01 וזאת כדקלמן:

"מבלי לנקוט כל עמדה ביחס לעתירה גופה, או גם ביחס לזכותו של המשיב 1 (כבוד השופט י' אלרון) להישמע לפנינו במסגרת הדיון שיתקיים, הננו מציעים לעותר לפנות אל המשיב 1 בכתב, תוך 15 ימים ממועד המצאת ההחלטה, בבקשת הבהרות ביחס לאותן שאלות שלדעת המבקש לא הובהרו במידה מספקת בהחלטה שניתנה בסיומה של החקירה. אם ימצא המשיב 1 לנכון להשיב לשאלות, יואיל לעשות כן תוך 15 ימים ממועד קבלת פנייתו של המבקש".

זאת ועוד, עו"ד ליכט מציין בבקשה כי:

**"בקשה זו מוגשת על פי הצעת בית המשפט הנכבד, והיא מבוססת בעיקרה על העתירה
בנג"צ 5190/01 וכן על הבקשה לעיון חוזר שהוגשה לכב' השופט החוקר ביום 2.4.01".**

אולם, מעיון בבקשה ובאופן ניסוחה, ניתן ללמוד כי אין המדובר הוא **"בבקשת הבהרות"** בלבד, כהנחיית שופטי בג"צ, אלא כבקשה נוספת לעיון חוזר, בעוד ההליך תלוי ועומד בפני שופטי בג"צ (ראה **"סיכום"** הבקשה בעמ' 13).

מעיון בהחלטת כב' שופטי בג"ץ מיום 24.9.01 עולה כי הוצע לב"כ המבקש לפנות לבית משפט זה **"בבקשת הבהרות ביחס לאותן שאלות שלדעת המבקש לא הובהרו במידה מספקת
בהחלטה שניתנה בסיומה של החקירה"**.

במקום זאת, בחר ב"כ המבקש לפנות לבית משפט זה, תחת הכותרת **"בקשה מטעם היועץ
המשפטי לממשלה"** כאשר אין המדובר בשאלות הבהרה בלבד, אלא בהתפלמסות עם החלטת
בית משפט זה.

ובפרק הסיכום **"לבקשה"** מציין מר ליכט כדלקמן:

**"כמו כן ברצוני לשוב ולהעלות את בקשתינו, כי כב' השופט החוקר, ישקול לאור האמור
לעיל, וכן לאור המדיניות העקרונית בסוגיה של חקירת סיבות מוות כפי שנמקה
בהרחבה בעתירה, האם אין מקום לשינוי ההחלטה"**
(עמ' 13 לבקשה)

איני סבור, כי יש באמור לעיל, מפי מר ליכט כדי לבטא נכונה את שציינו כב' שופטי בג"צ
בהחלטתם כפי שצוטט לעיל.

כזכור, ציינתי בתשובה לבקשה לעיון חוזר אשר הוגשה בפני, בשעתו, כי אינני הפורום המתאים
לדיון בבקשה לעיון חוזר. עם זאת אשיב לגוף העניין המובא בבקשה וזאת מפאת כבודם של הפונים
וכבודם של שופטי בג"צ.

כללי:

אין בכוונתי בהחלטה זו, לשוב ולציין את מכלול העובדות והניתוח הראייתי הלכאורי כפי שהדבר בא לידי ביטוי בהחלטה המפורטת, בסיומה של חקירת סיבת המוות של הילדה המנוחה דנה רגב ז"ל, חקירה אשר הביאה אותי בסופו של דבר למסקנה, כי יש להורות על הגשת כתב אישום.

אקדים ואומר, כי לא נעלמו מעיני כל אותם "קשיים" המפורטים בבקשת ב"כ היועמ"ש ולצורך כך אפנה לאמור בהחלטתי וזאת כדלקמן:

"מן הראוי לציין כי לא מעטים הם התיקים הפליליים הנחקרים ולאחר מכן נדונים בבית המשפט אשר בהם קיימת עמימות, אי בהירות, הבדלי גירסאות ומה שניתן לכנות כ"שטח הפקר" בו מטבע הדברים חשוד בשלבי חקירה ונאשם במהלך הדיון בבית המשפט, יש לו עניין בקיומו ומבקש להיכנס לתוכו ולהיבנות ממנו, ואולם מתפקידו של השופט "להלך" בין הראיות לכאורה, להפעיל את ניסיונו, מקצועיותו ואת מבחני השכל הישר וההגיון הפנימי של אותן ראיות על מנת להסיר את האובך המאיים לכסות את הראיות שבפניו ולהוציא מסקנותיו בין אם זה לכף זכות ובין אם זה לכף חובה, על פי הניתוח העובדתי והמשפטי המתחייב מבחינת אותן מכלול ראיות.

במאמר מוסגר יצוין כי בשלב של הבאת הראיות לא רק שבאת כוח הנאשם עומדת על משמרתה לבצע את משמרתה כדבעי אלא גם ולא פחות מצפים מבאת כוח התביעה לעשות את מלאכתה נאמנה בצורה מושכלת של הבאת ראיות, חקירה ראשית ונגדית וכיו"ב".

לא בכדי נכתבו הדברים הנ"ל. חקירת נסיבות מותה של המנוחה לא היתה קלה כלל ועיקר, שהרי איש לא יטול על עצמו אחריות - בין אישית ובין מוסדית - לגרימת מותה ברשלנות.

מעיון בבקשה, עולה כי היריעה הורחבה בה עד מאד וכי מה שאמור היה להיות בקשת הבהרות **"לאותן שאלות שלדעת המבקש לא הובהרו במידה מספקת"**, הפך לבקשה מפורטת, המחייבת התייחסותי המלאה כולל לעתירה, כמו גם לבקשה לעיון חוזר והמשתמע ממנה.

באופן כללי אומר, כי סל הטיעונים "הסניגוריאליים" שהעלה ב"כ המבקש בעתירתו, מתעלם במפגיע מן הניתוח העובדתי והראייתי המתבסס על התשתית הראייתית הלכאורית, אשר התבררה במהלך חקירת סיבת המוות בתיק זה.

להלן התייחסותי העניינית למובא בבקשה:

אקדים ואומר כי המענה לשאלות ההבהרה אינו, בהכרח, על פי הסדר המובא בבקשה וזאת מן הטעם, כי סברתי שסדר העניינים שיפורט להלן, יש בו כדי להבהיר טוב יותר את הדברים.

1. ב"כ המבקש טוען "להעדר תשתית ראייתית לתרחיש המשוער":

בית משפט זה, בשבתו כשופט חוקר, סבר וסבור גם עתה כי דיי בראיות לכאורה כפי שהצביע עליהן בהחלטתו כדי להורות על הגשת כתבי אישום.

ב"כ המבקש מציין מסכת עובדתית אפשרית היכולה להוות את "הליבה" של כתב אישום כנגד הרופאים ד"ר שושני וקסיס ומבקש לשכנע בכל דרך אפשרית מדוע אינו יכול לעמוד מאחוריה וזאת בניגוד לניתוח הראייתי הלכאורי בהחלטה אשר הביא למסקנה כי יש להורות על הגשת כתב אישום.

טוען ב"כ המבקש כי אם, אכן, זהו התרחיש אליו מכוונת ההחלטה, קרי הרופאים ד"ר שושני וקסיס, החדירו "בפראות", כלשונו, מספר פעמים מכשיר רפואי מסוים ללדן של המנוחה וגרמו לקרע חמור בלדן, שהביא, כעבור מספר שעות, בשעה 23.00 למותה של המנוחה, הרי שאין עדות ישירה או ראיות נסיבתיות התומכות בה.

עם כל הכבוד, דעתי אינה כדעתו של ב"כ המבקש. ייאמר, שהנסיון מלמד כי לא אחת, גם כאשר מוגש כתב אישום, עדיין בתיק החקירה מצויות ראיות לכאן ולכאן, ולא בהכרח חומר החקירה כולל עדות ישירה באשר למיחוס לנאשם זה או אחר. במקרה דנן אני סבור כי יש די ראיות לכאורה ואף מעבר לכך, כפי שפירטתי ואפרט בהמשך החלטה זו, שלב אחר שלב.

ב"כ המבקש מתמקד בטיעוניו במסכת העובדתית היכולה להוות את כתב האישום שאמור היה להיות מוגש כנגד הרופאים ולהתרחשות הנזק החמור בלדן על ידי הרופאים הללו בחדר המיון בלבד, ובכך בוחר להתעלם מכך שהראיות לכאורה, כפי שהתבררו ובעיקר על פי עדותו של הפתולוג ד"ר קוגל, ייתכן והתרחשו, בחדר הניתוח, בסמוך לתחילת הניתוח של המנוחה על ידי הרופאים ד"ר שושני וקסיס.

מקריאת טיעוניו של ב"כ המבקש ברור מאליו, כי הינו חולק על עובדת קיומן של ראיות לכאורה כנגד הרופאים הנ"ל. ואולם לא ברור, כלל, האם הוא מסכים עם הקביעה, כי קיים יסוד סביר לחשש שמותה של המנוחה נגרם בעבירה, שכן הוא אינו מציג את עמדתו, בענין זה, בבקשה ובעתירה. נשאלת השאלה האם גם על כך הוא חולק?

מתוך קריאת כלל טיעוניו דומה כי ב"כ המבקש, אכן, חולק גם על קביעה זו שלי וזאת לאחר שהוא כורך את עובדת סבלה של המנוחה מנפחות בטן ועוד חוליים כמפורט בעמ' 5 (א) לבקשה, עם עובדת מותה ביום 28.1.99.

אני סבור, כי קבלת עובדה זו, על ידי ב"כ המבקש לפיה קיים יסוד סביר לחשש שהמוות נגרם בעבירה, מהווה נקודת מוצא לבחינת מכלול הראיות לכאורה בתיק זה ומשמשת יסוד להמשך עבודתו "כתובע סביר", כהגדרתו בעתירה, כמו גם לבחינת מכלול הראיות, לכאורה, כפי שבאו לידי ביטוי בהחלטה זו.

אני סבור כי קיומו של היסוד הסביר לחשש שהמוות נגרם בעבירה במקרה דנן, מבוסס דיו במידה שמעבר לראיות לכאורה, ולצורך כך אני מפנה לדיון בהחלטתי בפרק 8:

"קיומו של היסוד הסביר לחשש שהמוות נגרם בעבירה במקרה דנן" (עמ' 14 שרי 18-38 ועמ' 15 שרי 19 להחלטה).

ברצוני להפנות לדיון בהחלטה המתייחס למסגרת המשפטית אליה נדרשתי (עמ' 11-14 להחלטה), וכן למסגרת הראייתית, תוך בחינת הקורות את המנוחה במעון הוד ולאחר פינויה לבית החולים רמב"ם, החל משלב קליטתה בחדר המיון ילדים.

יש להדגיש, את שצוין לא אחת בהחלטה, כי כל אשר נדרש מבית משפט זה בשבתו כשופט חוקר, הוא דבר קיומן של ראיות לכאורה. (ראה הדיון בסוגיית ראיות לכאורה על פי ההלכה הפסוקה עמ' 33-34 להחלטה וכן פירוט מקצת אותה תשתית ראייתית לכאורית, כפי שאף היא פורטה בהחלטה, החל מעמ' 34 ואילך).

ברצוני להדגיש את אשר ציינתי בהחלטתי, כי קביעותיו של הפתולוג ד"ר קוגל באשר לתיזמון זמן הפציעה והנחתה לפתחו של בית החולים, יכולה להיות נתמכת בראיות לכאורה אחרות השלובות זו בזו, כפי שפירטתי בהחלטתי.

לנוכח קשת הנושאים אותה מבקש ב"כ המבקש להבהיר, איני יכול שלא לציין, כי דרך התנהלותה של התביעה הכללית במקרה דנן מצביעה על כך, כי עם כל הכבוד, לא נעשה כל ניסיון לגיבוש ראיות בתיק זה.

ברצוני להצביע על כך, כי שלא כמקובל, תיק זה לא הוחזר למשטרת חיפה לצורך התאמתו להגשת כתב אישום אלא נלקח ישירות לפרקליטות המחוז, מבלי שאיש נועץ באנשי המשטרה אשר סייעו לביהמ"ש זה במהלך חקירת סיבות המוות.

בכל הכבוד לטיעוני המבקש, המקימים הגנה לרופאים המעורבים, ניתן לתמוה מדוע לא עשתה התביעה כדי לקדם את ביצוע החלטת ביהמ"ש במשך 18 חודשים עד ליום הגשת הבקשה לעיון חוזר.

בית משפט זה, בשבתו כשופט חוקר, פעל במסגרת האילוצים החקירתיים הנתונים בידיו. מן הראוי היה, כי בהמשך, תפעיל התביעה את סגן ראש לשכת חקירות במשטרת חיפה ואת צוותו, אשר, כאמור, הונחו על ידי בית משפט זה וסייעו בידו במהלך חקירת סיבת המוות להשלים חקר מכוח החלטת בית משפט, כפי שלא אחת נעשה בתיקי חקירה המועברים לפרקליטות.

כך היה צריך להחזיר את תיק החקירה, יחד עם החלטת בית המשפט למשטרת ישראל ולא להשאירו בידי רשויות התביעה לצורך עריכת דיונים אקדמיים, מבלי שחוקרי המשטרה ישתתפו בדיונים אלה. במאמר מוסגר יצויין, כי בהחלטתי שיבחתי את פעולתם ומסירותם של חוקרים אלה במהלך עבודתי, כמי שהיו שותפים בפעולת החקירה אשר בוצעה על ידי ואף נטלו בה חלק.

2. תחת הכותרת "**בדיקת הנעשה במעון**" טוען ב"כ המבקש להבהרה בנושאים הבאים:

א. כנגד קביעותיו של ד"ר קוגל המתייחסות למסגרת הזמן שהתרחשה החבלה במנוחה.

ב. הנחת בית המשפט על פי הראיות לכאורה, כי החבלה התרחשה בבית החולים ולא במעון.

ג. מצבה הגופני של המנוחה עובר להגעתה לבית החולים.

ד. עד כמה הייתה בדיקה מעמיקה במעון.

כזכור, ד"ר קוגל ציין בחוות דעתו כי "**החבלה התרחשה במסגרת זמן של 8-12 שעות לפני מותה, ואולי אף פחות מ-8 שעות**" (ראה מוצג ח/1).

לטענת ב"כ המבקש, בחקירה לא הובהר מדוע נקבעה מסגרת זמן זו. עם כל הכבוד, חוות דעתו ועדותו של ד"ר קוגל, הינן מאותן ראיות לכאורה, אשר מניתי בהחלטה, שהיוו ציר מרכזי בהחלטה, שסביבה התקיימה עבודת בית המשפט.

קביעותיו של ד"ר קוגל, באשר לפרק הזמן כמצוין לעיל, התבססו על בסיס הניתוח שלאחר המוות אשר בוצע על ידו ומיותר לציין כי כפתולוג המועסק במכון לרפואה משפטית באבו כביר, חוות דעת זו נערכה על פי מיטב מומחיותו ושיפוטו המקצועי. (ראה חוות דעת ח/1).

כיצד ניתן לטעון, כי "בחקירה לא הובהר מדוע לא נקבעה מסגרת זמן והאם מדובר במסגרת זמן קשיחה"? אני מפנה את ב"כ המבקש לחוות דעת נוספת של ד"ר קוגל (ח/17).

בחוות דעת זו מציין ד"ר קוגל:

"תוספת לחוות דעת"

"נתבקשתי על ידי כב' השופט אלרון מביהמ"ש השלום בחיפה להתייחס לחוות דעתו של ד"ר בן יצחק מבית חולים רמב"ם, לגבי סיבת מותה של דנה רגב"

כל חוות דעת זו של ד"ר קוגל מתייחסת, לכל אורכה, ולרוחבה "לגבי זמן החבלה בלדן" (ח/17 עמ' 5-2).

בנוסף לכך אבקש להפנות לאמור בסיום פרק זה של חוות דעתו של ד"ר קוגל תחת הכותרת **"בבואנו לקבוע זמן הפגיעה יש להתחשב גם במה שלא נמצא.."** (ראה ח/17 עמ' 5)

ד"ר קוגל נחקר בבית המשפט על חוות דעתו, על ידי מי שיצגה את בית החולים רמב"ם באותה עת (עו"ד גב' רוזנפלדר) כאשר הרופאים ד"ר שושני וקסיס יושבים לצידה מסייעים לה בחקירתו.

חוות דעתו ועדותו של ד"ר קוגל נבחנו במשולב עם שאר העדויות והראיות לכאורה, אשר באו בפני בית המשפט ואותם סקרתי בהרחבה בהחלטה גופה.

אותן ראיות לכאורה, סבורני, יש לבחון במשולב עם האמור בחו"ד הפתולוג, ובכלל זה עדויותיהם של עובדי המעון, המתייחסות למצבה הרפואי, הפיזי והגופני, של המנוחה בעת שיצאה את שערי המעון מלווה במטפלת הצמודה (הגב' ברמן) וזאת ללא כל פגיעה או חבלה, כפי שפורטה בחוות דעת הפתולוג.

בפני העידו מי שקלטו את המנוחה בחדר מיון ילדים בבית החולים רמב"ם, ד"ר גבשטיין רופאת חדר המיון והאחות, הגב' אברג'יל (אחות חדר מיון מעל ל-30 שנה).

עדויותיהן של שתי אלה, כפי שבאה לידי ביטוי בפרוטוקול הדיון (ד"ר גבשטיין עמודים 19-22 והאחות אברג'יל עמודים 17-19, 22) אינן מותירות ספק באשר למצבה של המנוחה בעת התקבלה בחדר מיון הילדים.

שתי עדות אלה, טענו באופן חד-משמעי ונחרץ בבית המשפט, כי בדקו את המנוחה כשהיא מעורטלת ובכלל זה נבדקה בדיקה רקטאלית, על ידי ד"ר גבשטיין, (ראה גליון קבלה ת/8) עת התקבלה בחדר המיון ולא היה דבר וחצי דבר מסימני החבלה ואותותיה שנתגלו בגופה של המנוחה, לאחר הניתוח שבוצע בידי הרופאים ד"ר שושני וד"ר קסיס.

זאת ועוד, אדגיש את התדהמה, כפי שבאה לידי ביטוי מפיה של האחות אברג'יל, בעת שהתברר לה, ביום שלמחרת קליטתה של המנוחה בחדר המיון של בית החולים רמב"ם, על דבר מותה ועל הנטען באשר לנסיבות מותה.

על עדויותיהן של שתי העדות הנ"ל הרחבתי בדיון הענייני בהחלטה (בעמ' 39-40) ואין לי אלא להפנות לציטוטים מעדויות השתיים בהחלטה עצמה. ציטוטים אלה היו רק חלק קטן ביותר מהמובא מפיהן, באשר למצבה הגופני במהלך בדיקתן, עת התקבלה בבית החולים.

אדגיש כי על פי עדותו של ד"ר קוגל, אופי החבלה בנרתיק המנוחה היה כה קשה וחמור, עד כי הזליגה הדמית היתה צריכה להראות בפרק זמן קצר ביותר ("לא יותר מחצי שעה אבל סביר להניח שזה מהר מאד, אפילו דקות" - ר' עמ' 179). למעשה ד"ר קוגל שולל כל אפשרות, כי המדובר בחבלה שהתרחשה מספר שעות קודם, וממקם את ההתרחשות לחבלה ב"זירת" בית החולים.

קשייו של ב"כ המבקש בסוגיה זו, מביאים אותי לשוב ולהפנות לעדויותיהן של ד"ר גבשטיין והאחות אברג'יל וסבורני, כי האמור בהן מהווה מענה הולם לקשייו אלה.

אני סבור, כי עדויות שתי העדות הנ"ל ובחינתן במסגרת ראיות לכאורה, מוסיפות נדבך נוסף לקביעותיו של ד"ר קוגל.

ואם נשוב להשגות אותן מעלה ב"כ המבקש, באשר לקביעותיו וממצאיו של ד"ר קוגל ומבלי לקבוע מסמרות של מהימנות, הנחתי היתה ועדיין נותרה כי קביעותיו הן על פי מיטב נסיונו כפתולוג במכון לרפואה משפטית המתבססות על פרמטרים מדעיים הנהוגים במכון הפתולוגי כפי שהוסבר על ידו בחוות דעתו ח/17 ובמהלך חקירתו בביהמ"ש :

"תזמון של חבלה מסוימת היא מיומנות הנכללת בתחום התמחות הרפואה המשפטית ולא בתחומי התמחות אחרים, מן הראוי שנסתמך על הספרות הרלוונטית לענין, דהיינו על ספרות הרפואה המשפטית העדכנית ולא על מקורות כלליים בפתולוגיה או ספרות ארכאית". (שם, בעמ' 2).

ציינתי בהחלטתי ונראה, כי לאור השגותיו של ב"כ המבקש, באשר לקביעותיו של ד"ר קוגל, מן הראוי לשוב ולהדגיש: המדובר בחוות דעת ובעדות המהווים ראיה לכאורה בלבד.

יחד עם זאת, על מנת לסבר את האוזן אוסיף, כי בעדותו ציין ד"ר קוגל שלפני כתיבת חוות דעתו, ביקר בבית החולים, במעון, שוחח עם עובדים ורופאים, בחן את התיעוד הרפואי ויותר מכל ביצע את הנתיחה שלאחר המוות וכל הבדיקות הנדרשות המהוות את הבסיס להכנת חוות דעת ולקביעת מסגרת הזמן המשוערת בה התרחשה החבלה ואשר מיקמה את זמן התרחשותה בין כתלי בית החולים רמב"ם.

באם לסכם סוגיה זו, ובמענה לספקותיו של ב"כ המבקש לבדיקת הנעשה במעון, ובאשר לקביעותיו של ד"ר קוגל לעניין מסגרת הזמן שבה התרחשה החבלה, ניתן לומר, כי לצורך הבהרה החומר הראייתי הלכאורי אשר עמד בפני בית המשפט היה כדלקמן:

1. עדויותיהן של עובדות המעון באשר למצבה של המנוחה בצאתה את המעון.
2. עדותה של ד"ר גיבשטיין והאחות זוהרה אברג'יל, אשר קלטו את המנוחה בחדר מיון ילדים.
3. חוות דעתו של הפתולוג ד"ר קוגל.

אני סבור כי התשתית הראייתית הלכאורית שוללת את טיעוניו של ב"כ המבקש הטוען (בעמ' 5 לבקשה), כי נותרה בעינה האפשרות שהחבלה נגרמה במעון, בטרם הבאתה של המנוחה לבית החולים.

צודק ב"כ המבקש הכותב, כי קבלת עמדת אנשי המעון, משמשת נדבך חשוב בהחלטה וכי מההחלטה עולה, כי העדויות, לפיהן לא נעשתה החבלה במעון, בצירוף העובדה כי לא אותר דימום מהמנוחה במעון, מצמצמות את החשודים במעשה החבלה ובמותה של המנוחה וממקדים אותו בנעשה בבית החולים. אולם אין המדובר רק בקבלת עמדת "אנשי המעון" אלא בחוות דעת הפתולוג וגם בעמדת "אנשי" בית החולים רמב"ם (ד"ר גבשטיין והאחות זוהרה אברג'יל).

אוסף כאן, כי לא רק שהחבלה לא אותרה בצאתה של המנוחה את פתח המעון, אלא גם לא בקבלתה, כפי שכאמור מתברר מעדויות של ד"ר גיבשטיין והאחות אברג'יל, בחדר מיון ילדים בבית חולים רמב"ם.

טוען ב"כ המבקש כי "הנחה זו אינה נקיה מקשיים" ומפנה לסבלה של המנוחה מנפחות בבטן, מספר ימים לפני שהובהלה לבית החולים ולשאר תחלואים (דלקת ריאות, חבלה בשפה) ומציין כי "אלה מעוררים קושי".

איני סבור, כי קיים קושי כלשהו בענין זה. אין בתחלואים אלה ולא כלום עם החבלה באמצעות החדרת עצם נוקשה ללדן מבחוץ פנימה "פחות מ-12 שעות לפני מותה (וכנראה פחות מ-8 שעות ממועד מותה)" כקביעת הפתולוג קוגל.

זאת ועוד, נטען על ידי ב"כ המבקש כי "רק בדיקה מעמיקה לגבי ההתרחשות במעון יכולה היתה ליצור תשתית ראויה להחלטה, המנקה את המעון מאחריות למעשה".

על כך אין לי אלא להפנות לאשר נאמר על ידי תחת הכותרת "המסגרת הראייתית":

"נסיבות תיק זה חייבו לבחון את כל הסובב את המנוחה עובר למותה בשתי המסגרות בהן שהתה מסגרת המעון ומסגרת בית החולים".

ועוד:

"ביקשתי לבחון את מעשיהם של כל אלה אשר באו במגע עם המנוחה, עובר למותה, וזאת כפי שיפורט בהמשך, על מנת ללמוד היכן, מתי ובמידה וניתן אף על ידי מי נגרמו אותם נזקים במכשיר הקהה כמתואר בחוות דעת הפתולוג.

הנחת היסוד היתה כי עלי כשופט חוקר לגבות עדות מכל מי שבא במגע עם המנוחה החל מהלילה שקדם להפניתה אל בית החולים ומשעה 13.35 ובסמוך לכך עת התקבלה במיון ילדים עד לאחר יציאתה מחדר הניתוח ואשר בסמוך לשעה 23.00 הלכה לעולמה.

לפנינו שתי "זירות" אירוע אפשריות לביצוע חבלה במנוחה מעון הוד ובית החולים רמב"ם. מטבע הדברים היה עלי לנסות ולצמצם תחילה את גזרת האירוע ומיקומה האפשרי, ולאחר מכן כפועל יוצא לבחון האם ניתן להגיע לזהות מבצע/מבצעי החבלה במנוחה.

לצורך האמור לעיל זומנו למתן עדות עובדי המעון הרלוונטים (המטפלות והאחיות) כמו גם הצוות הרפואי של בית החולים (מיון, רנטגן, כירורגי, חדר ניתוח וכד'), ככל שידי חוקרי המשטרה ובית המשפט היתה משגת באותה עת". (עמ' 15 שר' 27-28, ועמ' 16 שר' 19-2).

בהנחה שב"כ המבקש אינו מתעלם מפעולות החקירה שבוצעו במעון בהנחייתי (ראה החלטה מיום 14/2/99 בעמ' 1 ו-2, החלטה מיום 14/2/99 עמ' 4-5, החלטה מיום 14/3/99

עמ' 48 ועוד) ועדויות של עובדות מעובדי המעון בביהמ"ש, ברצוני להפנות גם לעדותה של ד"ר רבקה בריק, רופאת המעון והמשמשת במקביל סגנית מנהלת מחלקת ילדים בבית חולים רמב"ם.

במהלך עדותה הוצג בפניה יומן המעון, מה שמכונה ה"רפורט" (מוצג ת/6) והיא ונדרשה להתייחס, מתוקף תפקידה כרופאת המעון, למצבה הרפואי של המנוחה החל מיום 20/1/99, תוך התייחסות לנרשם באותו יומן מדי יום ביומו, עד ליום הפנייתה לבית החולים רמב"ם (ראה עמ' 51-53 לפרוטוקול).

לכן, בתשובה לשאלה הטעונה הבהרה, כי **"האם לאור האמור לעיל, ניתן לשלול דימום או חבלה לפני הגיעה של המנוחה לבית החולים או לפחות לעורר ספק סביר, בהקשר זה"**, אני סבור, כי הראיות לכאורה מצביעות על כך, כי אכן ניתן לשלול את האפשרות התאורטית המועלת על ידי ב"כ המבקש וכי לצורך הראיות לכאורה, אף לא לעורר ספק סביר בהקשר זה.

3. כהמשך ישיר לנאמר לעיל, ברצוני להפנות לנטען על ידי ב"כ המבקש בבקשה תחת הכותרת: **"זמן ההופעה של שטפי הדם"**:

א. קביעותיו של ד"ר קוגל למול דברי המומחים מטעם הרופאים, אשר לדבריו "שכאמור בשלב זה של ראיות לכאורה, אין ליחס לאמירות אלה משקל רב, הגם שלא ניתן להתעלם מהן".

ב. "עדויות של האנשים השונים שטיפלו במנוחה במוסד ובבית החולים, לפיהן לא הבחינו בחבלות".

ג. אפשרות סבירה שככל שעבר זמן מאז החבלה, שטפי הדם נראו באופן ברור יותר.

ד. התמונות בהן צפו העדים היו תמונות בהן פוסקו במכוון האזורים החבולים ולכן שטפי הדם נראו בבירור.

גם כאן יש לזכור, כי עניינו של ביהמ"ש, כשופט חוקר, בראיות לכאורה, כאשר אני סבור כי ממצאי חקירת סיבות המוות, לענין זה, מבססות ראיות לכאורה, ללא כל ספק, ועל כך אני חולק לחלוטין על טיעונו של ב"כ המבקש.

קודם שאדון בטיעוניו, אחת לאחת בסוגיה זו, ברצוני להפנות לעובדה התמוהה, כי בעתירה שהוגשה ותלויה ועומדת לדיון בפני שופטי בג"צ צויין (בסעיף 14 בעמ' 6) כדלקמן:

"בגלל ההיקף הרחב של החומר, מצורפים לעתירה זו הפרוטוקול המלא וחלק מהראיות המרכזיות".

מהסוגיות הנ"ל המועלות על ידי ב"כ המבקש, ברור מאילו כי קיימת חשיבות רבה להנחתו של תיק החקירה במלואו ובכלל זה תיק המוצגים במלואו, על מנת ששופטי בג"צ יוכלו להתרשם, ישירות, ובדרך בלתי אמצעית ממכלול החומר הראייתי שעמד בפני בית משפט זה, ובכלל זה מהנצפה בתמונות הצבעוניות המצורפות לחוות דעת הפתולוג ת/1.

ראשית ברצוני להפנות לתמונות המצורפות לחוות דעת הפתולוג ת/1, כפי שהוצגו לביהמ"ש, ולאשר נצפה מהן עם פישוק ובלי פישוק (אין הכוונה לתמונות ת/5 שצולמו על ידי המשיב 3 ובהן הפישוק אגרסיבי לצורך הצילום, לא אלה הוצגו בפני העדים, אלא התמונות שבחוות דעתו של ד"ר קוגל ח/1).

טוען ב"כ המבקש, כי שטפי הדם נראו בבירור ככל שחלף הזמן:

"כמו כן ייתכן גם שאותם עדים שלא ידעו על קיומם של שטפי הדם לא חיפשו אותם ולא בדקו ביסודיות ועל כן גם לא הבחינו בהם". (סע' 27 עמ' 10 לבקשה).

עוד טוען ב"כ המבקש כי:

"חלק מהתמונות בהן צפו העדים, אשר צורפו לחוות הדעת הפתולוגית היו תמונות בהן פושקו במכוון האזורים החבולים אצל המנוחה ולכן שטפי הדם נראו בבירור".

לנוכח הדיון אותו עורך ב"כ המבקש, אני נדרש שוב לחומרת הפגיעה במנוחה ומציין זאת שוב בציטוט מפי הפתולוג, ד"ר קוגל, כמי שביצע את הניתוח שלאחר המוות, ועמד על חומרת הפגיעה בלדן:

"הנזק ללדן נגרם מחבלה קהה באמצעות החדרת עצם נוקשה ללדן מבחוץ פנימה".

וכן:

"ברירית הכניסה ללדן מצד שמאל ובמעבר בין הרירית לשפות הפות נמצא קרע בצורת משולש שבסיסו לכיוון אחורה בדופן האחורי ובדופן השמאלי של הלדן נמצא קרע פעור וסביבו דימום תת עורי נרחב בצבע סגול...".
(עמ' 3 לחוות הדעת).

ובהמשך:

"בדופן האחורי והשמאלי של הלדן נמצא קרע פעור ונרחב של הרס מוחלט וחסר של רוב הדופן... בכל דפנות הלדן וברקמת השומן לשפתיים, נמצא דימום נרחב, שולי הקרע אינם סגורים, לא ניתן להבחין בקרום הבתולין...".
(עמ' 7 לחוות הדעת).

"כדי להבחין בממצאים האלה די במבט, להעיף מבט".
(עמ' 129 לפר')

ועל כך חוזר הפתולוג מספר פעמים בעדותו בבית המשפט כי **"במבט בלבד"** ניתן היה להבחין בממצאים החיצוניים של החבלות ואף לא נדרש פיסוק מיוחד של רגלי המנוחה
(עמ' 129 שורות 16 ו-18 לפר').

ד"ר קוגל נשאל מפורשות לענין הפישוק:

"ש. האם היה צריך לפשק את הרגליים של הנבדקת כדי לראות זאת
ת. לא. ניתן לראות בתמונה 6 שהרגליים שלה כמעט לא מפושקות"
(עמ' 129 שר' 12-13).

בטיעונים הנ"ל של ב"כ המבקש אין ממש. וכי מה מבקש ב"כ המבקש לטעון שבדיקתה של המנוחה בקבלה למיון ילדים ברמב"ם לא היתה יסודית ובכך להטיל דופי בבדיקתה של ד"ר גבשטיין (ובכלל זה הבדיקה הרקטלית) ובדיקתה של האחיות זוהרה אברגיל?

ב"כ המבקש טוען, לא אחת, טענות היפוטטיות, השערותיות, והנחות שכל כולן לטובת הרופאים ד"ר שושני וקסיס.

דומה כי אין סוף לספקולציות ולהנחות היכולות לפעול לטובת צד זה או אחר. אני שב ומציין כי תפקידי כשופט חוקר היה לבחון את קיומן או אי קיומן של ראיות לכאורה אשר תבררנה בסופו של יום בבית המשפט.

האמור לעיל אף מבלי לציין את בדיקתן של ד"ר גיבשטיין והאחות אברג'יל את המנוחה בהיותה מונחת בפניהן ערומה ותשובתן כי אילו היתה חבלה או שטף דם, שלא לדבר על זליגה דמית, הרי היא היתה מתגלה בבדיקתן.

"ראיות המעידות כי הדימום הווגינאלי החל קודם הטיפול של ד"ר קסיס וד"ר שושני".

.4

ב"כ המבקש מייחד לא מעט מטיעונו ובקשותיו להבהרה באופן של שאלות פולמוסיות, עם חוות דעתו ועדותו של הפתולוג ועל כך ייאמר, כי לא לשופט החוקר להשיב על סוגיות אלה. ראוי להן לסוגיות אלה להתברר במהלך הדיון המשפטי גופו, לאחר הגשת כתב אישום, ויתכבד ד"ר קוגל, אשר עמד מאחורי חוות דעתו למול לחצים גלויים וסמויים כפי שיפורט בהמשך, להשיב עליהן בבית המשפט, עת יתברר דינם של הרופאים, והיה ותידחה העתירה.

גם תחת כותרת זו, באשר למועד תחילת הדימום הווגינאלי, והאם קדם דימום זה לטיפולם של ד"ר קסיס וד"ר שושני, אם לאו, אני מבקש להפנות לאמור בהחלטתי, בשעה שביקשתי לעקוב צעד אחר צעד אחרי מסלול מסעה של המנוחה אל מותה מחדר מיון ילדים לאחר טיפולן של ד"ר גיבשטיין והאחות אברג'יל, ועד לטיפולם של הרופאים ד"ר קסיס ושושני.

ב"כ המבקש מציין בלהט, כי עדותה של ד"ר גבשטיין על דימום וגינלי אצל המנוחה עוד בטרם הגעתו של ד"ר קסיס לחדר המיון, מעוררת קושי רב ביחוס החבלות, שהן המקור לדימום, דווקא לד"ר קסיס ולד"ר שושני, שהגיע אחריו.

ב"כ המבקש מתייחס לעדותה של האחות נטליה רמפל, אשר פנתה למלווה גב' אלה ברמן ושאלה אותה:

"אם היא יודעת מה זה והיא אמרה שהיא לא יודעת, אני שאלתי אם זה שלשול והיא אמרה שהיא לא יודעת".

וכן לעדותה של האחות כעבייה שהובאה על ידי הרופאים. ב"כ המבקש ברוב הגינותו ער לקושי בטיעונו ומציין כדלקמן:

"העדות היחידה העומדת לכאורה בסתירה לעדויות אלה, היא עדותו של ד"ר סוויד שליווה את המנוחה מחדר הרטנגן לחדר המיון ובעדותו טען כי היציאה היתה שלשולית".

אלא שמיד מבקש ב"כ המבקש לדלג מעל משוכת קושי זו בטיעוניו, ומציין:

"אלא שבסוף העדות מציין ד"ר סוויד כי לא הסתכל לעומק".

נשאלת השאלה מדוע לא יתכבד ב"כ התביעה לחבר דווקא בין דבריו של ד"ר סוויד **"ליציאה השלשולית"** ולשאלה של נטליה רמפל **"אני שאלתי אם זה שלשול"** ומכאן ללמוד, כי אין המדובר בדימוס דווקא אלא ביציאה שלשולית, אשר ניתן למצוא לה הסבר בעדותו של הפתולוג, ד"ר קוגל, המתייחסת לנקב במעי, ועל כך אפרט בהמשך.

לנוכח חשיבות ענין זה, אני מבקש להביא, פעם נוספת, את סקירת הראיות, פסע אחר פסע, אחר מסעה של המנוחה אל מותה, כפי שציינתי בהחלטתי. כל זאת לשם הבהרת המבוקש על ידי ב"כ המבקש.

"בתום הבדיקות שבוצעו על ידי ד"ר ורדית גבשטיין ואברג'יל זוהרה הופנתה המנוחה לחדר רנטגן לצורך צילומים, כאשר מלווה אותה למקום המטפלת אלה ברמן יחד עם הסטז'ר יאסר סוויד.

ניתן לומר כי לענייננו קיימת זהות בגין הגירסאות כפי שבאו לידי ביטוי מפני העדים סוויד, ברמן וכן טכנאי הרטנגן, העדים רימה בכצבן וסורין בגסרוב, באשר לקרות את המנוחה בחדר הרטנגן.

הגב' ברמן מלווה את המנוחה בכל מהלך ביצוע הצילומים, נוכחת פיזית בחדר הרנטגן ולאחר סיום הצילומים חוזרת יחד עמה ועם ד"ר סוויד לחדר מיון ילדים.

יצויין כי ד"ר סוויד בעדותו אף ציין כי בחדר הרנטגן עמד מאחורי החלון ביחד עם הרנטגאית (הגב' בכצבן):

"היינו מאחורי החלון, היינו בראייה ישירה על הילדה" (עמ' 63 לפרוטוקול).

צילומי הרנטגן מבוצעים למנוחה מבלי לחשוף את פלג גופה התחתון ובכלל זה מבלי להוריד את הטיטול.

לדברי ד"ר סוויד בהגיעם בחזרה לחדר המיון הוא מבחין כי:

"הסדין מלוכלך, כנראה שהיא עשתה יציאה" (בעמ' 63 לפרוטוקול, שורה 21).

ובהמשך כאשר הוא נשאל:

ש. חזרתם לחדר המיון מי קיבלה אתכם.
 ת. ד"ר גבשטיין ואחות, זה היה בערך בשעה 15.10 דקות. שמנו לב שהיתה יציאה מאחורה על הסדין. זה היה יציאה שילשולית, אז אמרנו לאחות שיש יציאה אזי האחות ניגשה לנקות, בזה הסתיים תפקידי ועזבתי את המקום" (בעמ' 64 לפרוטוקול, שורות 8-10).

גם בהמשך עדותו עומד העד על דעתו, כי לא היה מדובר ביציאה דמית אלא ביציאה שלשולית.

בעת החזרתה של המנוחה לחדר המיון בסמוך לשעה 15.00 מתחילה את משמרתה האחות נטליה רמפל המקבלת עדכון מקודמתה בתפקיד הגב' אברג'יל, כי יש ילדה ברטנגן עם בטן קשה ותפוחה וזמן מה לאחר מכן מובאת המנוחה מהרטנגן מלווה במטפלת (ברמן) ובסטז'ר ד"ר סוויד:

בתחילה מציינת העדה כי:

"היא [המנוחה - י. א.] היתה מכוסה בסדין וראיתי שהיה דם".

כך היא גם מדווחת ואולם כאשר היא נשאלת:

ש. פניתי למלווה בכל זאת כדי לדעת מה קורה".
 ת. ... אני שאלתי אם זה שלשול והיא אמרה שהיא לא יודעת"
 (בעמ' 59 לפרוטוקול, שורה 22).

אחות זו לגירסתה מנקה את פלג התחתון של המנוחה בחיתול רטוב (לאחר שפתחה את הטיטול שעטף את המנוחה) ומשיבה מפורשות כי לא הבחינה בנצפה מהתמונות ח1/א' וכך גם לא הבחינה בשטפי דם באיזור פי הטבעת (בעמ' 62 לפרוטוקול, שורות 22).

ד"ר איגור נוטנקו, רופא במחלקת ילדים ברמב"ם, היה רופא אשר החליף את ד"ר גבשטיין במשמרת הערב במיון ילדים בשעה 16.00.

לדברי ד"ר נוטנקו בהגיעו למיון נמסר לו, כי באחד מחדר הבדיקה מצויה ילדה קשה וד"ר קסיס מטפל בה. בסמוך לשעה 16.00 נקרא על ידי ד"ר קסיס "להכניס קטטר לשלפוחית שתן" של המנוחה.

לדברי ד"ר נוטנקו הבחין, כי המנוחה מדממת, ניקה את המקום והחדיר את הקטטר.

בתשובה לשאלה השיב כי:

"האיזור היה נקי ולא הבחנתי בשטפי דם חיצוניים" (בעמ' 23 לפרוטוקול, שורה 10).

כאשר הופנה ד"ר נוטנקו לצילומי שטפי הדם כמופיע בתמונות ח/א' השיב:

"אני לא הבחנתי בחבלות שמופיעות בתמונה, ההסבר היחיד שלי הוא שתמונה שניה נעשתה כאשר היא שכובה על הבטן ואני ראיתי אותה כשהיא שכבה על הגב, אני לא הבחנתי בשום חבלה... לא הבחנתי בדימום התת עורי בסביבת פי הטבעת" (בעמ' 24 לפרוטוקול, שורות 8-9).

עד זה נקרא פעם נוספת על ידי ד"ר קסיס לסייע בפעולות החייאה של המנוחה, כאשר בתשובות לשאלות הוא משיב, כי הבחין בדימום וגינלי בעת שהחדיר את הקטטר למנוחה ואולם לא הבחין בסימנים נוספים בהסברו לכך "ואולי בגלל שלא הסתכלתי" (בעמ' 25 לפרוטוקול, שורה 17).

עדות זו מעוררת תהייה משום שמתעוררת השאלה הטבעית, כיצד ניתן להחדיר קטטר מבלי להסתכל?

כאן המקום לומר את אשר ציינתי בהחלטתי:

"אני ער להבדלי הגירסאות, 'העמעום' ומה שיכול להתפרש כאי בהירות במצבה של המנוחה לאחר חזרתה מהרנטגן בשאלת מהות הפרשה אשר אובחנה על פי הגירסאות השונות". (עמ' 42 שר' 9-10 להחלטה).

לפיכך, הגעתי לכלל דיעה, כי יש להבדיל בין הפרשה שלשולית-דמית ממערכת העיכול, לבין דימום וגינלי.

5. תחת הכותרת **"עיתוי תפירת הלבד"** טוען ב"כ המבקש כי :

"פעולת התפירה (של הקרעים בלבד) היתה מהלך הגיוני של הדברים עד לקבלת האישור לפתוח את הבטן".

טיעון זה בא, כך נראה, כמענה לאמור בהחלטתי ולפיו :

"אני ממליץ לפרקליטות המחוז לשקול אם להשלים את החקירה כנגד הרופאים הנ"ל בחשד לעבירה של שיבוש הליכי משפט ולצורך כך אני מפנה לאמור בהחלטה בעמ' 198-200 לעיל".

בניגוד, לקביעתו הנחרצת של עו"ד ליכט, כי פעולת התפירה היתה ה"מהלך ההגיוני" של הדברים, הרי אין זה הגיונם הרפואי של ד"ר קוגל, אשר השיב בתשובה לשאלה, כי פתיחת הבטן מביאה לאפשרות טובה יותר של בחינת כל ממצא, ואף לא של העד המומחה מטעם הרופאים, פרופסור וינוגרד "אם שואלים אותי אני הייתי פותח קודם את הבטן ואח"כ תופר את הוגינה" (עמ' 231 לפר' שר' 13).

ציינתי בהחלטתי גם את תשובתו המסוייגת במעט של פרופ' יודסין בענין זה (אף הוא מומחה מטעם הרופאים) אשר ציין בתשובה לשאלה :

"הייתי ניגש לבטן והייתי פותר את הבעיה הקלינית העיקרית שמסכנת את חייה, גוף נמקי של הקיבה מחורר".
(עמ' 202 לפר' שר' 10).

כל זאת, כפי שציינתי, על רקע החשש לחסימת מעיים שהיוותה את הבעיה הרפואית האקוטית, באותה עת, אשר היתה עלולה לגרום למותה של המנוחה, תוך זמן קצר.

לא התעלמתי מן ההסבר שבא מפי הרופאים, כפי שניתן בבית המשפט, היינו כי מצבה הכללי של המנוחה לא איפשר פניה אל הבטן לשם פתיחתה וטיפול בחסימת המעיים. ואולם לנוכח התמיהה שהתעוררה, המתבססת, כאמור, על כך, כי פתיחת הבטן יכולה היתה להביא לאבחנה ברורה יותר ומדויקת יותר של סקירת נזקיה של המנוחה ובכלל זה בפלג גופה התחתון, קרי החבלה, מה טעם מצאו השניים למהר ולבצע תפירה במקום ולא לפעול בסדר הרפואי/אבחנתי/טיפולי המתחייב אף על פי עדותה של פרופ' וינוגרד ויודסין.

לעומת כל אלה, הרופאים ד"ר שושני וקסיס בחרו עוד בטרם פתיחת הבטן, לצורך טיפול בבעיה האקוטית, לפנות למה שנראה בעיניהם ובעיני המומחים מטעמם, כבעיה משנית, באותה עת, לבצע תפירה של החבלה ועובדה זו, סברתי, אומרת דרשני ועל כן המלצתי את אשר המלצתי.

עם כל הכבוד, במקום הדיון העקר, אותו מביא ב"כ המבקש בטיעונו, המבקש לגונן על הרופאים ד"ר שושני וקסיס, האם לא היה מן הראוי לקבל את הדברים האמורים בהחלטה כפשוטם, ולהורות למשטרה להשלים חקירה בענין זה?

העדר ראיות לקיום בדיקה חודרנית בחדר המיון/העדר ראייה למכשיר שבו בוצעה כביכול הבדיקה החודרנית:

.6

תחת הכותרות הנ"ל ניתן לתמצת את הסוגיות הנזכרות על ידי ב"כ המבקש וזאת כדלקמן:

- א. נוכחותם של מספר רופאים ואחיות בחדר המיון במקביל לטיפולם של הרופאים שושני וקסיס.
- ב. איש מהעדים אינו מעיד, כי ראה פעולה חודרנית במנוחה על ידי הרופאים הנ"ל.
- ג. "מצבה של המנוחה היה קשה והיא גילתה התנגדות לבדיקות שנערכו לה. לכן סביר שאם היתה מתבצעת בדיקה פולשנית כזו היה צורך בסיוע של אחות או איש צוות אחר".
- ד. "מבדיקת החומר עולה כי אין כל עדות או ראייה בדבר זהות המכשיר אשר גרם לחבלה".
- ה. שלילת האפשרות בדבר קיומן בחדר המיון של מכשירים כגון ספקולום, רקטוסקופ "אשר יכולים היו לגרום לחבלות שנמצאו במנוחה וזאת בשימוש רשלני ופראי".

ייאמר, כי מסגרת הזמן של חזרת המנוחה מהרנטגן בין השעה 15.00 ל-16.00, היתה שעת החלפת משמרות רופאים ואחיות ואין כל חולק, כי שהו אז במיון מספר רופאים (ראה עדות ד"ר נוטנקו בעמ' 22 שר' 20). אולם מכאן ועד לקביעה החד משמעית, כי כל אותה עת טופלה בצוותא, אין זה מדויק כלל ועיקר. הראיה, נוטנקו עצמו (למעט השלב הראשון שבו קיבל את המחלקה מד"ר גבשטיין) טיפל במנוחה בהחדרת הקטטר, ללא כל אדם נוסף לצידו.

ובאשר לעדה נטליה רמפל, המוזכרת, לעיתים, על ידי ב"כ המבקש, מציין ד"ר נוטנקו:

"נטלי היתה במחלקה היא לא עבדה איתי באותו זמן, לא זכור לי שהיא עבדה עם ד"ר קסיס אני לא זוכר שהיתה שם אחות אחרת או צוות רפואי אחר"
(עמ' 24 שור' 16-17).

אומר לנו ב"כ המבקש, כי מצבה של המנוחה היה קשה והיא גילתה התנגדות לבדיקות שנערכו לה. אמת ויציב, ככל שהדבר מתייחס לזמן קבלתה של המנוחה בחדר המיון (ראה לענין זה עדותן של ד"ר גבשטיין והאחות אברגיל).

ואולם לאחר מכן, ד"ר גבשטיין, בהתייחסה למצבה של המנוחה בחזרתה לחדר המיון מצילים הרנטגן, מציינת כי המנוחה **"הפכה להיות אפטית"** (עמ' 20 שור' 25). יותר מזאת, ד"ר נוטנקו אומר: **"כשהחזרתי למנוחה את הקטטר היא היתה בשוק, זה מתבטא בצבע העור, אפטית, היא לא התנועה והיתה חיוורת"** (עמ' 25 שר' 7). וד"ר קסיס עצמו מדבר על כי: **"הילדה הזאת היתה בשוק עמוק"** (עמ' 26 שר' 28).

מכל האמור לעיל, ניתן ללמוד לאשורו על דבר מצבה של המנוחה בעת חזרתה מהרנטגן. יש בכך להוות מענה הסותר את הנטען על ידי ב"כ המבקש.

אין בהחלטה אזכור לכך, כי המכשירים הרפואיים המוזכרים על ידי ד"ר קוגל, כאפשריים לביצוע חבלה במנוחה, מצויים כדרך קבע בחדר מיון ילדים.

נראה כי ב"כ המבקש לא ירד לעומקו של הענין, כפי שניתן ללמוד מחומר החקירה במלואו, כרך סוגיות שונות, כגון עיתוי הפרשה מפלג גופה התחתון של המנוחה, טיפולם של הרופאים שושני וקסיס במנוחה בחדר המיון ולאחר מכן בחדר הניתוח, תוך שהוא מפריד בין הטיפולים, כל זאת על מנת לקבוע, כי לא ייתכן והחבלה נגרמה כתוצאה מטיפולם של השניים בחדר המיון דווקא, או בחדר הניתוח, כעולה מהודאתו של ד"ר שושני. לגבי זהות המכשירים בהם ביצע בדיקה במנוחה, לקביעותיו של הפתולוג, כפי שיפורט בהמשך.

7. ראיות מפלילות אחרות נגד ד"ר קסיס וד"ר שושני:

תחת כותרת זו, מבקש ב"כ המבקש הבהרות, בדבר מה שהוא מציין "נתונים" המצויינים בהחלטה ואשר יש בהם כדי להצביע על התנהגות מפלילה של הרופאים, המחזקת לכאורה את אשמתם ואשר, לדעתו, אין במרביתם של נתונים אלה, כדי לשמש ראיות נסיבתיות לכאורה לאשמתם.

לעיתים נדמה, כי יתהה הקורא על מאמציו של ב"כ המבקש למצוא הסבר ומענה לכל אותן ראיות מפלילות, יותר ופחות, ואשר אותן הוא מונה אחת לאחת.

דומה, כי לכל אורך בקשתו, עושה ב"כ המדינה כל מאמץ, כדי לתרץ, ליתן הסבר ולנפק כל אפשרות סבירה ובלתי סבירה, כאילו היה בא כוחם של הרופאים שושני וקסיס.

נשאלת השאלה מדוע לא יותיר ב"כ המבקש לבית המשפט לקבוע מה משקלן של ראיות לכאורה אלה, אשר במקובץ, אני סבור, כי יש בהן כדי לתמוך ולחזק את ראיות התביעה במהלך ניהול משפט פלילי.

בהמשך לאמור לעיל, אפשר להיווכח כיצד ראיות לכאורה, שלא אחת "התובע הסביר", כהגדרת ב"כ המבקש בעתירתו, נדרש להן במהלך דיון פלילי. ורואה בהן שקרי נאשם, על כל המשתמע מכך, ומבקש בבית המשפט ליתן להן משמעות מפלילה, זכות כאן להגנה מן התביעה.

אני מפנה את ב"כ המבקש לציטוט שהובא בהחלטתי מדברי כב' הנשיא שמגר (כתוארו דאז) בע"פ 663/81 חורי נגד מדינת ישראל (10) בעמ' 95.

לעניינינו, באשר לצילום שנעשה על ידי ד"ר שושני יצוין, כי עובדה זו נתגלתה באקראי בעקבות שאלת בית המשפט. ואם מבקש ב"כ המבקש ליתן משקל לעובדה, כי בוצע צילום, לזכותו של ד"ר שושני, יהיה אחר שיטען, כי דווקא בעובדה זו יש כדי נסיון לכסות על עצמו בעצם זה שמצא, במקרה זה, לנכון, לבצע צילום.

האם קיים נוהל או נוהג בבית החולים לביצוע צילום שכזה?

זאת ועוד כתב ב"כ המבקש, כי ההחלטה מציינת לחובתם של הרופאים, כי לא ביקשו יעוץ גניקולוגי. ובנשימה אחת הוא מציין, כי אין נוהל המחייב לקרוא לגניקולוג. מעולם לא סברתי, כי קיים נוהג שכזה בבית החולים. נהפוך הוא. וכך ציינתי בהחלטתי:

"כי מעדויות רופאי מחלקת ילדים וכירורגית ילדים בבית החולים רמב"ם ניתן ללמוד כי אין הנחיות ברורות באשר לקבלת יעוץ גניקולוגי וניתנו תשובות סותרות ומנוגדות".
(עמ' 62 שר' 8-6).

כדוגמא לכך אציין את הנאמר בעדויות העדים הבאים:

האחות אברג'יל "אילו היתה בעיה וגנינאלית ובכלל זה הפרשה, היינו פונים ליעוץ גניקולוג" (עמ' 18 שר' 26).

ד"ר גבשטיין: "אם הייתי מבחינה בדימום וגנינאלי הייתי מזמינה רופא גניקולוג" (עמ' 21 שר' 24).

ד"ר נוטנקו: "אני מערב יעוץ גניקולוגי כאשר יש דימום וגינלי" (עמ' 23 שר' 13).

לעומת זאת ד"ר קסיס מציין:

"הפרוטוקול הטיפולי של בית החולים קובע רק מעל לגיל 18 יעורב גניקולוג".
(עמ' 26 שר' 27).

במאמר מוסגר יצויין, כי לא הוצג כל פרוטוקול טיפולי כנטען לעיל.

ד"ר שושני טוען כי:

"על פי תפיסתי ותפיסת הרבה רופאים המחלות של דרכי המין אצל ילדים, אצל ילדות שמענינם כירורגי לא צריך גניקולוג בשביל זה".
(עמ' 40 שר' 27).

לעומת תשובותיהם של הרופאים הנ"ל למול תשובותיהם של ד"ר גבשטיין, ד"ר נוטנקו והאחות אברגיל, מתווספת תשובתה של ד"ר בריק סגנית מנהל מחלקת ילדים התומכת, עקרונית, אף היא בדבריהם של ד"ר גבשטיין, ד"ר נוטנקו והאחות אברגיל (עמ' 54 שר' 10-17).

לנוכח האמור לעיל, תמוהה עמדתו של ב"כ המבקש לפיה "במקרה של ילדה מתחת לגיל 18 אין נוהל המחייב לקרוא לגניקולוג מכיוון שהדבר נתפס כבעיה כירורגית. עדות זו לא נסתרה בראיות" (עמ' 12 לבקשה).

ב"כ המבקש מתייחס למה שהוא מציין "כבוד השופט החוקר מייחס חשיבות לרישום שערך ד"ר שושני בגליון הניתוח ובו רשם ד"ר שושני כי המנוחה "התקבלה במצב של הלם תת נפחי חמור ובאי ספיקה נשימתית" (ח/13).

ברוב הגינותו מציין ב"כ המבקש:

"אכן היו עדויות שלא זה היה המצב שבו הגיעה המנוחה לבית החולים ואם זו היתה כוונתו של ד"ר שושני, מעלה הדבר תהיות".

ואולם מיד אח"כ מבקש הוא למצוא הסבר:

"ייתכן כי כוונתו של ד"ר שושני היתה כי מצבה של המנוחה בעת שהתקבלה לניתוח היה כמתואר, ולא בעת שהתקבלה בבית החולים".
(ראה סע' 32 עמ' 12 לבקשה).

ולנוכח ההסבר אותו הוא מבקש לאמץ, "טוען ב"כ המבקש כי קשה לבסס מרישום לא נכון ראייה לכאורה לאשמתו של ד"ר שושני במעשה. לכן נראה כי יש להבהיר כיצד משמש נתון זה כראייה לכאורה כנגד הרופאים".

גם כאן יכול כל תובע סביר לטעון, כי בפניו עיוות חמור, מגמתי והתעלמות מן האמת, ולבקש להעמיד מסמך זה והכתוב בו במבחן המשפטי האמיתי במהלך קיום ההליך הפלילי, שבו בית המשפט יתבקש להכריע בשאלת משקל ומהימנות. אנוכי התייחסתי לדברים כפשוטם בשם אומרם ותו לא.

עם כל הכבוד, הטענה, כי ד"ר שושני לא נשאל על כך, איננה נכונה. נשאל גם נשאל, והשיב, כי כתב גיליון זה, לבקשת הפתולוג. יתרה מזו, ד"ר קסיס עצמו נשאל באשר לאותו גיליון:

"ש. האם נהוג לכתוב גליון נוסף במועד מאוחר יותר או האם הגיליון אמור לסכם את העניין ברוח הניתוח (הכוונה לדו"ח הניתוח ח/4 י.א.)?
ת. הדו"ח הזה אמור לסכם את העניין".
(עמ' 29 שר' 10-9 לפר')

ב"כ המבקש מציין את דבר הסתירות, אשר התגלו בעדותו של ד"ר בר-יוסף שהעיד, כי ד"ר קסיס דיווח לו בענין חשש לקרע ברקטום, בעקבות בדיקה רקטאלית שביצע, לבין טענתו של ד"ר קסיס שלא עשה בדיקה כזו ולא אמר זאת לד"ר בר-יוסף. הוא מוסיף ומציין: "אכן סתירה זו מעוררת קושי" ובנשימה אחת "אולם סתירה בעדויות אינה יכולה להקים ראייה לכאורה חיובית לאשמת ד"ר קסיס כאשר מכלול העדויות אינו מוביל למסקנה זו".

אני סבור, כי מיותר אף להתייחס לדבריו הנ"ל של ב"כ המבקש.

8. העדר ראיות לחלוקת אחריות בין הרופאים:

טיעוניו של ב"כ המבקש מתעלמים מהאמור בהחלטה עצמה, באשר לשלבים השונים של הטיפול במנוחה, עד להגעתם של הרופאים שושני וקסיס וקבלת האחריות הטיפולית לידם.

הטיעון תחת כותרת זו יש בו גם, כדי להתעלם מעובדה, אשר אין לגביה כל מחלוקת, בדבר היותם של שני הרופאים הנ"ל שותפים במהלך הטיפול במנוחה ובכלל זה בנתיחתה.

זאת ועוד, טיעון זה מתעלם מחוות דעתו ועדותו של ד"ר קוגל באשר לסיבות והנסיבות שהביאו להדרדרות המוחלטת במצבה של המנוחה ולמותה.

כפי שיצוין בהמשך, הנסיבות הלכאוריות הללו מצביעות על כך, כי האחריות הינה משותפת לשניהם. בניגוד לניתוח המשפטי של ב"כ המבקש, באשר לאמור בהחלטה והרואה בשניים כ"מבצעים בצוותא", אבקש להפנותו לאמור בהלכת בית המשפט לענין זה בדנ"פ 1294/96, משולם ואח' נגד מ"י: [מדינת ישראל נ' משולם ואח' פד"י נב' (5) בעמ' 1, (עמודים 19-37) ע"י כב' השופט א. מצא].

בחלק הכללי של הבקשה מפרט ב"כ המבקש את מה שנראה בעיניו כראיות לכאורה נגד הרופאים העולות מן ההחלטה.

אני מבקש לשוב ולהפנות לסיכום תמצית הראיות לכאורה כפי שבאה לידי ביטוי בהחלטתי וזאת כדלקמן:

"(א) חוות דעת הפתולוג ד"ר קוגל בהיבטים הבאים:

- (1) מסגרת הזמן לביצוע החבלה.
 - (2) מהות החבלה ותוצאותיה המיידיות.
 - (3) מאפייני החבלה והתאמתם לכלי בו נבדקה המנוחה.
 - (4) עדותו של ד"ר קוגל באשר לתגובה הגופנית והסממנים החיצוניים המתחייבים מפגיעה שכזו.
- (ב) עדויות עובדי המעון בכל הקשור למצבה הגופני של המנוחה עובר להגעתה לבית החולים.**
- (ג) עדויות ד"ר בריק, גבשטיין והאחות אברג'יל באשר למצבה הגופני בעת קליטתה.**
- (ד) בדיקתה של המנוחה עם קבלתה בחדר מיון ילדים על ידי ד"ר גבשטיין והאחות אברג'יל.**
- (1) ביצוע הבדיקה הרקטלית על ידי ד"ר גבשטיין ומימצאי בדיקה זו לפיהם הבדיקה הינה תקינה (על פי חוות דעת המומחים ובכלל זה המומחים שהעידו מטעם ד"ר שושני וד"ר קסיס, בדיקה רקטלית אמורה לגלות מיידית חבלה כפי שנתגלתה במנוחה בניתוח גופתה לאחר המוות)
 - (2) מכלול הבדיקות שבוצעו במנוחה עם קבלתה בחדר המיון על ידי ד"ר גבשטיין והאחות אברג'יל, כעולה מעדויותיהן תוך חשיפת גופה ואיברי מינה של המנוחה בפניהן.

(ה) הניתוח הראייתי הלכאורה כעולה מהעדויות השונות כמצוין בסעיפים ג', ד (1), ד (2) לעיל.

(ו) מהות הטיפול של ד"ר שושני וד"ר קסיס במנוחה.

(ז) לכאורה, גירסאות סותרות, תמיהות ופריכות בעדויות ד"ר קסיס וד"ר שושני למול עדויות אחרות (בין עדויות השניים עצמם, בין עדותם לעדותם של ד"ר בר-יוסף, אלה ברמן ועוד).

(ח) ניתוחן של הראיות הלכאוריות ומכלול הסובב אותן כפי שפורט בהרחבה לעיל והפרשנות המשפטית המפלילה היכולה להינתן והיה ויינתן בהם אמון ו/או תועדף גירסה מסוימת על פני רעותה בכל הקשור לאמירת אמת ו/או לחילופין בהתרשלות באמירת האמת".

אני סבור, כי יש להגיש כתב אישום כנגד הרופאים, כאשר התשתית העובדתית המתייחסת ללב ליבו של כתב האישום אמורה להיות קביעותיו של ד"ר קוגל.

כזכור, חוות דעתו של ד"ר קוגל הניחה בפנינו את העובדות הבאות:

א. אפיון החבלה כחבלה שנגרמה מחפץ קהה.

ב. אופן ביצוע החבלה "החדרת עצם נוקשה".

ג. קביעת מסגרת זמן שבו על פי המשוער נגרמה החבלה.

אוסף כאן ואצייך, כי לשיטתו של ד"ר קוגל, היו שלושה שלבים בהדרדרות במצבה הרפואי/גופני של המנוחה, בדרך אל מותה:

א. חסימת המעיים.

ב. הנקב במעי.

ג. הפגיעה בכלי הקהה.

לעניות דעתי, עם סדר הדברים הנ"ל יהיה על הרופאים ד"ר שושני וקסיס להתמודד במהלך הדין המשפטי בעינינם.

נראה, כי אין חולק בענין עובדת קיומה של חסימת המעיים אצל המנוחה בשלבי הדרדרות מצבה הראשוני.

המחלוקת הינה באשר לתזמון הנקב במעי והפגיעה בכלי הקהה. באם נפנה לשיטתו של ד"ר קוגל, שניתן להבינה מחוות דעתו ומעדותו, הרי בהתקבלה בחדר מיון ילדים המנוחה, אמנם, סבלה מחסימת מעיים ואולם עדיין לא מנקב במעי (חוו"ד ח/17). לחיזוק טענתו זו, מציינ ד"ר קוגל בעדותו, כי הבדיקה הרקטלית, אשר בוצעה על ידי ד"ר גבשטיין, היתה, ללא ספק, מביאה לגילוי כל נזק חבלתי, כפי שנתגלה במנוחה בנתיחה שלאחר המוות. משום שלא נתגלה נזק שכזה, אזי בשלב קבלתה של המנוחה לחדר המיון, טרם התרחשה החבלה הנוראה בגופה (ראה עדותו של ד"ר קוגל בעמ' 122 שר' 26-28).

ובמקום אחר :

- ש. **הממצאים שאתה מגיע אליהם סותרים את תוצאות הבדיקה הרקטלית שמבצעת ד"ר גבשטיין בקבלה.**
- ת. **בזמן שהיא ביצעה את הבדיקה לא יכול להיות שהיו הממצאים שאני מצאתי בבדיקה הפתולוגית. יכול להיות שהם קרו אחר כך.**
- ש. **בדיקה מקצועית של בדיקה רקטלית הייתה חייבת לדלות את הממצאים האלה.**
- ת. **לדעתי כן. (עמ' 126 שר' 15-19).**

בשלב מאוחר יותר מתחולל עקב תסביב הקיבה, הנקב במעי. הנקב במעי, על פי סדר הדברים המפורט לעיל, התרחש סמוך להגעתה לבית החולים/שליחתה לרנטגן/היותה ברנטגן/חזרתה לחדר המיון, וכך ניתן להבין את הריח שנלווה להפרשה מגופה, הפרשה ממערכת העיכול.

בשלב זה, מתחילה אי ההבנה באשר לסוג הפרשה, האם המדובר הוא בהפרשה דמית, או צואתית בדמות שלשול, ועל כך יש להפנות לעדויות שהובאו בבית המשפט מפי עדים שונים, באשר למה שנצפה כמופרש מגופה של המנוחה.

ד"ר קוגל משיב, כי בהשוואה לממצאים בקיבה ונקב במעי, הממצאים באשר לחבלה בלדן, טריים יותר (ראה עדותו כדלקמן) **"בקיבה אנו מדברים על ממצא של מחלה ובלדן אנו מדברים על ממצא חבלתי, לפי הבדיקה ההיסטולוגית החבלה בדופן הלדן היא חבלה יחסית טריה"**. ומכאן, שלכאורה, מדובר בנזק, שנגרם כתוצאה מבדיקה/טיפול של הרופאים במנוחה, והרי נעשו בדיקות הכוללות וגינוסקופיה ורקטוסקופיה, מיד לאחר הכנסתה לחדר הניתוח.

אני מפנה גם לדבריו של ד"ר קוגל, כדלקמן:

"העובדה שאין דלקת מעידה שהיא ארעה זמן קצר לפני כן, לפני שהספיקה להתפתח דלקת. זה ממצא נוסף שמרמז לנו שהתנקבות המעי היתה סמוך לניתוח"

(עמ' 133 שר' 4-5, ראה התייחסותי לעיל).

ד"ר קוגל, כשנשאל בדבר זהות המכשיר הקהה אשר באמצעותו יכול היה להגרם הנזק החבלתי במנוחה, מפנה למכשירים רקטוסקופ והספקולום (ר' ח/10 וח/3). שני המכשירים אשר, בין היתר, שימשו את הרופאים שושני וקסיס, בבדיקתם בתחילת הניתוח.

ציינתי בהחלטה את הודאתו של ד"ר שושני, כי עובר לנתיחתה של המנוחה ופתיחת הבטן, בוצעו במנוחה בדיקת וגיניוסקופיה, שהינה סקירת נרתיק תוך הסתייעות במכשיר שניקרא רטרקטור ואשר נועד לפשק ולהרחיב את הנרתיק וכן בדיקה נוספת, רקטוסקופיה, אותה הוא מתאר בעדותו במשטרה כבדיקה:

"באמצעות צינור חלול באורך של 25 ס"מ כדי לזהות פגיעות ברקטום. בקצה הצינור ישנו מקור אור ודרך הצינור מסתכלים על הרקטום ובודקים".

כפי שניתן ללמוד מהמשך עדותו של הפתולוג ד"ר קוגל, לאחר שמוצג בפניו תצלום של הרקטוסקופ (ח/10), הוא נשאל לגביו, ומשיב כדלקמן:

ש. הכנסה של מכשיר כזה לרקטום (צ"ל ללדן י.א.) במקום ללדן (צ"ל לרקטום - י.א.), יכול לגרום לו נזק.

ת. אם הוכנס בכוח רב אזי כן.

ש. ניתן לומר שחבלה כזאת מתאימה לשימוש בלתי מבוקר במכשיר כזה.

ת. יכולה להתאים".

(עמ' 128 שר' 7-9 לפרוטוקול).

בהחלטתי ציינתי עוד גם את דבריהם של המומחים מטעם הרופאים שושני וקסיס, המאשרים את דבר אפשרות היווצרותה של חבלה, כפי שנמצאה בגופתה של המנוחה, כתוצאה ועקב שימוש לא נכון במכשיר הרקטוסקופ. כך ד"ר יודסין:

"טכנית רקטוסקופ מסוגל לגרום לנזקים כאלה". (עמ' 200 שר' 14).

כך גם פרופ' וינוגרד המסכים "באופן תיאורטי" לאפשרות גרימת נזק שכזה באמצעות מכשיר הרקטוסקופ (עמ' 226 שר' 2-4).

אני מפנה לצילום של הרקטוסקופ כמופיע בח/10 ומכאן לעדותו של ד"ר קוגל לכשנשאל כדלקמן:

- ש" האם על פי הממצאים שלך בנתיחת הגופה אתה יכול לתאר את מהלך החפץ אשר גרם לה נזקים כמתואר בחוות הדעת ומתואר על ידך כחפץ קהה?
- ת. החפץ נכנס לתוך הלדן מבחוץ פנימה וכלפי אחורה, מעט יותר שמאלה ויתכן שאף מספר פעמים. סביר שאף מספר פעמים.
- ש. אני ביקשתי מחוקר המשטרה להפנות אליך משטרה והשבת לגבי כלים שיכולים לגרום לנזק שכזה. תתיחס אחד לאחד האם החפצים מצולמים בתמונות יכולים בשימוש לא מבוקר לגרום לה נזק. ח/2, ח/3.
- ת. אני לא זוכר אם כל החפצים הוצגו בפני. מה שמוצג כאן מכשיר מסוג רטרקטורים שלדעתי לא יכולים לגרום לנזק כזה, יש פה מכשירים לבדיקה וגינאלית מסוג ספקולום (ח/3 י.א.) ששימוש לא נכון בהם תאורתית יכול לגרום לה נזק כזה.
- ש. האם יש מכשיר רפואי אחר שאתה יכול להאיר את עינינו שיכול לגרום לה נזק כזה בשימוש לא נכון בו.
- ת. כל מכשיר שהוא ארוך ובעל שטח פנים גלילי, מעין מוט עלול לגרום לנזק כזה.
- ש. האם ישנם מכשירים רפואיים שיכולים לגרום לנזק כזה.
- ת. כל מכשיר רפואי שישתמשו בו בצורה סבירה - לא"

וכאן מפנה אותנו ד"ר קוגל בהמשך תשובתו, למכשיר הרקטוסקופ, שהינו כאמור, אחד המכשירים שד"ר שושני השתמש בו, בבדיקת המנוחה, עובר לתחילת הניתוח.

ד"ר קוגל מציין, כי מכשיר קשיח זה עלול לגרום לנזק: "אני מניח שרופא שמבצע בדיקה רקטוסקופית מחדיר זאת בעדינות אך אם יעשה זאת בפראות יכול להיגרם נזק" (עמ' 127 שורות 15-30).

אני מבקש להפנות לעובדה, כי על פי דו"ח הניתוח, המנוחה קיבלה שתי מנות דם במהלך הניתוח ולענין זה מציין ד"ר קוגל בחוות דעתו השניה ח/17 כי:

"יש לראות כתוצאה מדם שאיבדה המנוחה וברובו יצא אל מחוץ לגופה ולא נשאר ברקמות (ולכן היה צורך במתן דם במהלך הניתוח)". (עמ' 8 לח/17).

האמור לעיל, במשולב עם הממצא באשר לנזק החבלתי הקשה המתואר על ידו, יש בו כדי ללמד, לכאורה, לגבי זמן החבלה בלדן.

יוצא מכל האמור לעיל, כי בפנינו ילדה אשר נתקבלה בחדר המיון, בגין חשד לבעיה חריפה כירורגית בטנית (תסביב הקיבה), מוצאת את מותה, לכאורה, לאחר ביצוע פעולה רפואית כירורגית, אשר גרמה נזק, כעולה מחוות דעת הפתולוג ועדותו, ואשר, כנראה, הביאה לדימום שהחמיר את מצבה הקשה הראשוני.

ועל כן: בגין אופן השימוש, הלוקה לכאורה, באחד המכשירים, באמצעותם נעשתה הוגינוסקופיה והרקטוסקופיה, לפני הניתוח, בחדר הניתוח, (או בחדר המיון), מה שגרם להחמרה לבעיתה הרפואית הבסיסית, דהיינו תסביב בקיבה. אני סבור, כי יש להגיש כתב אישום כנגד שני הרופאים האמורים ועל בית המשפט להכריע בשאלת חפותם או הרשעתם בדין.

לאור כל האמור לעיל, איני סבור כי יש מקום לשינוי החלטתי. דומני, כי הבהרתי, בהחלטה זו, שוב, את הנקודות שנתבקשו הבהרה על ידי ב"כ המבקש והשבתי גם לתהיות שעורר בעתירה ובבקשה שהוגשה לי.

לאור הטענות החמורות כלפיי אישית, כפי שאבהיר, בהמשך, מוצא אני לנכון, לאחר ההבהרות ודחיית הבקשה לשינוי החלטתי, להתייחס בשולי החלטה זו, גם לנקודות נוספות שהועלו במסגרת העתירה לבג"צ והבקשה הראשונה לעיון חוזר.

אקדים ואומר, כי בדבריי לעיל ביקשתי להבהיר את הנטען כדרוש הבהרה, לדעת המבקש, ועשיתי זאת במידת הזהירות הראויה, מבלי לסטות מאופן ניתוח הראיות הלכאורי, כפי שבא לידי ביטוי בהחלטתי.

ביקשתי שלא להכנס לספקולציות, העדפת גירסאות או התבססות על חלקי עדויות על מנת להוכיח כך או אחרת, כפי, שלעיתים, דומה, כי נהג ב"כ המבקש.

לענין זה יש להדגיש, את שהדגשתי בהחלטתי חוזר והדגש, כי עניני כשופט חוקר, היה בחינת קיומה של תשתית ראייתית לכאורית. זה ותו לא.

לא העדפתי חוות דעת אחת על פני רעותה ולא עדויות אלה או אחרות על פני עדויות שבאו בפני.

הדגשתי חוזר והדגש, כי בשלב זה, אין השופט החוקר מכריע באשמתו של אדם זה או אחר או בשאלת קיומו של ספק ומכאן ליתן לו להנות ממנו. כמו גם ציינתי, כי איני נכנס לשאלות של מהימנות, אמינות והעדפת ראיות אלה על פני ראיות אחרות שהרי אין זה מתפקידו של השופט החוקר, אלא של בית המשפט אשר ישמע את הראיות בתיק.

אני סבור, כי המסגרת הראייתית הלכאורית המצויה בתיק זה, יש בה אף מעבר לראיות נסיבתיות. יש לקחת בחשבון גם את הודאתו של ד"ר שושני בשימוש ברקטוסקופ בחדר הניתוח, כלי המתאים על פי תיאורי הפתולוג לביצוע החבלה הקשה במנוחה. זו ראייה ישירה, אשר אם תתקבל, עשויה לתמוך בהרשעה בעבירה המיוחסת.

מכיוון שבקשתו של ב"כ המבקש הסתמכה, אמנם, על העתירה לבג"צ, אך, בפועל, חרג מעבר לשאלות הבהרה והוסיף טיעונים מחוץ למסגרת זו, אני מוצא לנכון להתייחס גם לאלה, על מנת שהתמונה במלואה תהא בפני שופטי בג"צ בבואם לדון בעתירה.

צריך לתמונה על דרך הטיעון החד-צדדי של ב"כ המבקש, אשר בייצגו את המדינה מבטא בטיעוניו, גישה המתאימה יותר לדרך טיעון של צד מעונין. אבהיר יותר, בהמשך.

כפי שצינתי לעיל, חזר וכתב ב"כ המבקש, בטיעוניו, כי נפלו "פגמים" בדרך ניהול ההליך, מבלי לפרט, למעשה, לאלו "פגמים" הוא מכוון את דבריו.

עם כל הכבוד, אני סבור כי בטענה זו אין ולא כלום. כפי שניתן ללמוד, החל מתחילת עבודתי כשופט חוקר, כל פעולותיי תועדו בהחלטות מסודרות, אשר הופנו לפעולה באמצעות משטרת ישראל. כך גם דיוני בית המשפט, כאשר פרוטוקולי הדיון מבטאים במלואם את אשר נעשה באותם דיונים פומביים. ניתן לקבוע כי עבודתי הינה כספר הפתוח לכל דיכפין.

הטענות הכוללניות בדבר "פגמים" שנפלו בדרך ניהול ההליך הם בניגוד גמור לדרך עבודתי החל מהיום הראשון של קבלת התיק לידי.

וכך אומר ב"כ המבקש:

"לגבי הדרך שבה נוהל ההליך נבקש לטעון כי שיטת ניהול החקירה והדרך שבה נתקבלה ההחלטה נובעת ככל הנראה מתפיסה מסוימת של מוסד השופט החוקר ויחסיו של מוסד זה עם רשויות התביעה, אשר בכל הכבוד אינה נכונה משפטית".
(עמ' 3 לעתירה).

במקום אחר נטען:

"נדמה כי המשיב סבר כי לפניו 'סכסוך' בין 'צדדים יריבים' אשר הפרקליטות היא אחד הצדדים היריבים הרי שלא זו מטרתו של ההליך".

איני יודע מהיכן שאב ב"כ המבקש את סברתו זו ואני סבור, כי מוטב היה והדברים לא היו נאמרים כלל. ואולם משנאמרו ונכתבו כדברים נוספים בעתירה זו, אין לי אלא להתייחס אליהם.

בעתירה התעלמות מוחלטת מהדיון המובא בהחלטתי, בהתייחס לעבודתו, דרך כלל, של השופט החוקר ולמסגרת עבודתו, ואשר לאורה בוצעה חקירת סיבות המוות בתיק זה.

יתרה מזו, קריאת טיעוני ב"כ המבקש, המכילה, כאמור, סל טיעונים סניגוריאליים יש בה, לעיתים אף ביקורת מרומזת, בלתי ראויה, לדעתי, כלפי בית המשפט.

לצורך האמור לעיל, אפנה לנטען בסעי' 15 לעתירה וזאת כדלקמן:

"בעקבות החלטה זו פנתה ב"כ הרופאים אל המשיב וביקשה לצלם את כל חומר החקירה בנושא כמו כן ביקשו הרופאים שהות של 3 חודשים ללמוד את החומר וכן דרשו כי המשיב יאמר להם באיזה עבירה הם חשודים. המשיב סירב לאפשר לרופאים לצלם את תיק החקירה המשטרתי(ראו עמ' 153-156 לפר')."

**בעקבות החלטות המשיב בענין הגישו הרופאים עתירה לבית משפט נכבד זה
בג"צ 3890/99.**

**עתירה זו נמחקה ביום 22.7.99 לאחר שהועבר לרופאים חומר החקירה אותו
ביקשו ולאחר שהמשיב הודיע לרופאים כי עבירה המיוחסת להם הינה גרימת
מוות ברשלנות (החלטה מיום 14.6.99 עמ' 168 ואילך לפר')."**

ב"כ המבקש אינו מציין בעתירתו, כי היתה זו משטרת ישראל אשר התנגדה לבקשה
להתיר את צילום תיק המשטרה במלואו והיתה זו פרקליטות המדינה, אשר הגנה תחילה
על עמדת בית המשפט, שאימץ את עמדת משטרת ישראל וכי רק אחר כך היתה זו
פרקליטות המדינה, אשר הצהירה בפני שופטי בג"צ כי "לפנים משורת הדין" (?) הינה
מוכנה לאפשר לרופאים שושני וקסיס לצלם את תיק החקירה המשטרתי ובעקבות כך אף
הותר צילום חומר החקירה לאחר, שלמעשה, הוסרה התנגדות המשטרה.

מה לעתירה ולנימוקיה שלא להגיש כתב אישום ולטענת ב"כ המבקש בעתירה, כי בקשת
דחיה של "3 חודשים ללמוד את החומר" נדחתה? ניהלתי את חקירת סיבות המוות בימי
שישי בשבוע במקביל לניהולם של מאות תיקים אחרים במהלך השבוע, ובכלל זה בפגרת
בתי המשפט, ולא מצאתי שנכון יהיה לדחות ב-3 חודשים את המשך הדיון בו. יחד עם
זאת נעתרתי, באופן ענייני, לבקשות דחיה לא מעטות שהוגשו לי על ידי ב"כ הרופאים.

הדיון האקדמי בטיעוני ב"כ המבקש באשר לסמכויות השופט החוקר:

ב"כ המבקש מייחד חלק נכבד, מנימוקי עתירתו, בדיון אקדמי במה שהוא מכנה "המסגרת הנורמטיבית" ומהותה של חקירת סיבות המוות, כאשר לשיטתו ההחלטה ליתן צו אישום תהא "לעיתים נדירות". עובדה זו מתעלמת מהוראות החוק ומייחודיותו של חוק חקירת סיבות מוות בדבר הסמכות המוקנית לשופט בשבתו כשופט חוקר, ובכלל זה מעצם העובדה, כי כל מקרה נבחן לגופו ולקיומן של ראיות לכאורה.

יתרה מזו, ב"כ המבקש מבקש לאמץ גישה ולפיה יש להשאיר את ההחלטה בדבר הגשת כתב אישום לרשויות התביעה. אין חולק בדבר היות התביעה "בעלת סמכות" ו"מיומנות" לענין הגשת כתבי אישום ואולם מדוע יש לצאת מן ההנחה שמיומנות זו, יש בה כדי לדחוק הצידה את ראייתו הכוללת של בית המשפט, כאשר עליו להכריע בדבר קיומן או אי קיומן של ראיות לכאורה?

דווקא בענין זה ניתן לומר, כי התביעה הכללית מייצגת את החלק ואילו בית המשפט, בראייתו הכוללת ועל פי נסיונו השיפוטי, בכל יום, רואה את השלם והוא זה הנושא באחריות לזיכויים או להרשעתם של נאשמים. והוא זה המוסמך, בנסיבותיו של כל מקרה הבא בפניו, לפעול על פי הסמכות המוקנית לו בחוק, ולא על פי זו שבראיית הפרקליטות, דווקא.

עם כל הכבוד, אין לקבל את הפרשנות, אותה מבקש ב"כ המבקש, מכב' בית המשפט לאמץ, פרשנות אשר יש בה, כדי להתעלם מדבר המחוקק בסע' 32 לחוק חקירת סיבות מוות, באשר לסמכותו של השופט החוקר להורות על הגשת כתב אישום בגמר חקירת סיבות מוות.

מטיעוני ב"כ המבקש עולה, בבירור, הרצון לצמצם מהסמכות המוקנית בחוק לשופט החוקר, עד כדי הפיכתו לעוד כלי חקירתי שיגיש את ממצאיו לפרקליטות, ותו לא.

עם כל הכבוד לתובע "הסביר" ולמיומנותו, כהגדרת ב"כ המבקש ולטיעוניו בסוגיה זו, האם מיומנות זו בבחינת ראיות לכאורה, או ראיות בכלל, היא זרה לשופט היושב בדיון במאות רבות של תיקים פליליים, ונדרש לבחון את התשתית הראייתית המובאת בפניו, בין אם זה ראיות לכאורה במסגרת בקשות למעצר עד תום ההליכים והתשתית הנדרשת לצורך הרשעה בהליך הפלילי המובאות בפניו, על ידי אותו תובע "סביר"?

10. טענותיו האקדמאיות/תיאורתיות של ב"כ התביעה למול המציאות העובדתית בתיק זה:

בהמשך לאמור לעיל על ידי ב"כ המבקש, הרי ממשיך זה האחרון ומציין כי :

"שמיעת עמדת התביעה שהינה בעלת הסמכות והמיומנות בענין זה והיא שאמורה לנהל את התיק יכולה ליצור דו שיח, שיתוף פעולה בין השופט החוקר לרשויות".

בדברים הנ"ל יש כדי להתעלם במופגן מכך שבמקרה הנוכחי לא היתה כל אפשרות לשיתוף פעולה עם מערכת התביעה וזאת לאור המצוין בהחלטתי, באשר למעורבותה המעוררת תהיות של פרקליטת מחוז חיפה, במהלך ניהול החקירה על ידי בית משפט זה (ראה עמ' 30 שר' 21-28 ועמ' 31 שר' 1-12 להחלטה).

לא בכל יום מוצא עצמו שופט נדרש למתוח ביקורת על פרקליטת מחוז ומתיחת ביקורת זו, היתה עניינית, זהירה ומתונה, לנוכח העובדות שהתבררו לי.

לא בלי התלבטות ציינתי בגוף ההחלטה את אשר התברר על פעילותה של פרקליטת מחוז חיפה. זה אשר הביאני לציין את הדברים במכתבי אל כב' הנשיא א. ברק בגמר החקירה, ולאחר מתן ההחלטה, כדלקמן :

"ברצוני להוסיף כי התלבטתי קשות בהחלטה זו, לאופן הבעת דעתי בנוגע למעורבותה של הגב' בורשינסקי במהלך עבודתי.

בסופו של דבר הגעתי לכלל מסקנה כי אין להתעלם מן הדברים וכי מן הראוי לציין את העובדות כפי שבאו בפני והמתייחסות למעורבותה וזאת על מנת למנוע מעורבות ושיקולים זרים מתוך המערכת שאמורה להמשיך ולטפל בתיק זה".
(מכתבי מיום 16.9.99 - צורף להודעה כנספח "ה1").

ואם לא די בכך, הובאו לידיעת הנשיא ברק עובדות נוספות המתייחסות לפניותיה של פרקליטת המחוז אל הפתולוג, ד"ר קוגל, אשר היה עד מרכזי, אם לא החשוב ביותר בתיק זה, ולפיהן אמרה לו הגב' בורשינסקי:

"מה כל הדיונים האלה בבית המשפט. תסגור, תסגור ענין ואל תעשה בעיות"

ובמקרה אחר דברים שצויינו על ידי ד"ר קוגל בפני וזאת כדלקמן:

"היא באה והתנפלה עלי למה בכלל היית צריך לכתוב את זמן המוות, מי ביקש ממך? איך סיבכת אותנו, אם לא היית כותב, היינו סוגרים מזמן. נעמיד את זה לשופט חוקר וכך זה ייסגר".
(ראה מכתב מיום 18.10.99 סומן כנספח "ה2").

מיותר לציין מה משמעות דברים אלה, בהיותם, כאמור, מופנים אל ד"ר קוגל, עד מרכזי במהלך חקירה המתנהלת בבית המשפט, וכך גם ממצאיו, כנזכר, חשיבותם ודאי נהירה גם לפרקליטת המחוז.

אני מבקש להדגיש, כי במשך כשנתיים, האמור במכתבים אלה, אשר הופנו אל הנשיא ברק בתאריכים 16.9.99 ו-18.10.99 ובכותרתם צוין "אישי" נותרו חסויים. הופתעתי, איפוא, לקרוא ביום 19.8.01 את דבר פרסומם בעיתון, כאשר מתוכן הכתבה למדתי, כי מכתבים אלה ומכתב נוסף (ראה נספח "ה3") הועברו לטיפולו של היועמ"ש מר רובינשטיין.

מהפרסום הנ"ל נמצאתי למד, כי תוכן המכתבים הובא לידיעת פרקליטות המחוז, עוד קודם לכן, בסמוך למועד כתיבתם. יוצא איפוא כי:

במשך כשנתיים ידעה פרקליטת המחוז על דבר האמור במכתבים וזאת בנוסף להערותי בגוף ההחלטה (בעמ' 30 שר' 27-21 ועמ' 31 שר' 13-2) כפי שצינתי לעיל ולמרות זאת נטלה חלק פעיל בגיבוש ההחלטה שלא ליישם את הוראת בית המשפט על הגשת כתב אישום לדברים משמעות משל עצמם. ולא ארחיב בענין זה.

מן הראוי להצביע על עובדות נוספות אשר יש בהן כדי ללמד על חוסר רצון, משום מה, להגיש כתב אישום.

א. מפתיעה העובדה כי החלטת בית המשפט נבחנת על ידי בכירי הפרקליטות מבלי ששותפים לדיון אנשי המשטרה, אשר נטלו חלק בחקירה הראשונית ולאחר מכן סייעו לבית המשפט בחקירת סיבת המוות של המנוחה. כל זה, למרות שההחלטה הסופית בענין, נתונה בידי פרקליטות המחוז.

ב. בגמר חקירת סיבת המוות על ידי בית המשפט, לא הוחזר התיק למשטרת ישראל לצורך ביצוע פעולות, אשר יהיה בהן כדי לאפשר את הגשת כתב האישום כדוגמת חקירתם של הרופאים שושני וקסיס תחת אזהרה או כל פעולה אחרת מסוג זה.

מן הראוי לציין את שכתבתי בהחלטתי (בעמ' 10 שר' 20-23) וזאת בהחלטת בניינים שניתנה על ידי במהלך החקירה וזאת כדלקמן:

"אין בית משפט זה מנסח כתבי אישום ועם סיום עבודתו והיה ויחליט בית משפט ליתן צו אישום יוחזר התיק למשטרת ישראל כשלב בניינים לצורך ביצוע אותן פעולות הנדרשות להתאמתו לניהול משפט ורק לאחר מכן יועבר לרשויות התביעה לניסוח כתב האישום והגשתו לבית המשפט".

ג. תמוהה העובדה, כי לא נעשה נסיון להבהיר סוגיות אלה ואחרות בטרם גיבש העמדה לפיה אין די ראיות לכאורה להגשת כתב אישום בתיק זה.

יתרה מזו החזרת התיק למשטרת ישראל, תוך הכוונה ראויה של השלמת פעולות חקירה, הבהרת הבדלי גירסאות, ובהסתייעות בכלים חקירתיים המאפשרים מיצוי החקירה בצורה יעילה ומושכלת, כלים שאינם עומדים לרשותו של השופט החוקר, ייתכן והיתה מבהירה ראיות אלה ואחרות, אשר אינן ברורות דיין לב"כ התביעה או, לחילופין, מפריכות אותן.

מן העתירה נמצאנו למדים, כי עו"ד כהן, מפרקליטות חיפה (אשר תצהירו המאומת על ידי הגב' בורשינסקי הוגש כתומך בעתירה) סבר, כי **"יש להמשיך ולחקור את אחריות עובדי המעון למצבה של המנוחה בהגיעה לבית החולים"** מדוע אם כן לא בוצעה חקירה זו בטרם הפניה לבג"צ?

טיעוני המבקש בעתירה מנוסחים אמנם בזהירות ובקפידה רבה, אך יחד עם זאת יש בהם ביקורת חריפה תוך ציון הטענה, החוזרת ונשנית, על פגמים בניהול ההליך, הליך לא תקין ועוד, מבלי שפורט מה פגם מצא ב"כ המבקש באופן ניהול ההליך. כל זאת תוך התעלמות מהעבודה החקירתית הרבה שהתנהלה בתיק זה, ואשר בסופו של דבר באה לידי ביטוי בהחלטה מפורטת המשתרעת על 64 עמודי הפרוטוקול, תוך ניתוח ראייתי-עובדתי, המסגרת המשפטית והתשתית הראייתית-הלכאורית, שנתגלתה בתיק.

יהיה מי שיטען, כי מתיחת הביקורת בגוף ההחלטה, על פרקליטת המחוז, המסמכים אשר הופנו לכב' הנשיא ברק ואשר הועברו לפרקליטת המדינה, ומסתבר היו בידיעתה, סמוך לאחר כתיבתם, השארת הטיפול בידה ואי הוצאתו לפרקליטות אחרת, גזרה את גורלו של תיק זה.

אם כך הדבר, יש להצר עליו.

אני סבור, כי הגשת העתירה על שלל הנימוקים הסניגוריאליים שבה, אופן הגשתה ודרך הגשתה, גרמו נזק לכל ההליך, בין חקירתי ובין בתוצאותיו ואם יוגש כתב האישום, עד כדי סכנה לסיכולו כליל.

מגישי העתירה ומנסחיה במקום לקיים את החלטת בית המשפט, פונים ומבקשים היתר מדוע שלא לקיים את החלטת בית המשפט ויותר מאשר מרמזים, למצב הבלתי אפשרי, אליו תימרנו עצמם ואת בית המשפט בציינם הכיצד עתה יוכלו לנהל משפט בתיק זה לאור עצם הגשת העתירה והנטען בה.

העתירה עצמה מעלה קשיים, שניתן היה להימנע מהם בניהול מושכל של העניינים מיד לאחר מתן החלטתי.

רבים הם הסבריו, הנחותיו והשערותיו של ב"כ המבקש, שדומה והוא מבקש ללמד סניגוריה על הרופאים שושני וקסיס. אין לי אלא לשוב ולציין את שציינתי:

"בבוא העת בית המשפט אשר ידון בעניינם של שושני וקסיס יצטרך ליתן דעתו ולבחון את התרחישים אשר הועלו על ידי מומחי ההגנה למול השתית הראייתית הלכאורית ולהוציא את מסקנותיו על פי ההלכה שנקבעה בע"פ 3974/92 אזולאי ואח' נ' מדינת ישראל (11), במע' 570:

'על בית המשפט לשקול את מארג הראיות המצביע לכיוון קיומה של העובדה המפלילה, לעומת הסבריו של הנאשם והסברים היפוטטיים סבירים אחרים, אם ממכלול הראיות האפשרות להסיק קיום עובדה שאין בה אשמה של הנאשם היא אפשרות דמיונית, ואילו המסקנה ההגיונית היחידה המתבקשת ממכלול הראיות, בהתחשב במשקלן, כי קיומה של העובדה שיש בה אשמת הנאשם, הרי שמכלול ראיות זה מספיק להוכחת האשמה בוודאות הדרושה במשפט הפלילי'".

(עמ' 63 שרי' 7-11 להחלטה).

ניתנה היום, 30 באוקטובר, בהעדר.

י. אלרון, שופט